

kinderombudsman

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Rapport

Onvoldoende bescherming minderjarig slachtoffer van zedenmisdrijf

Klacht over de manier waarop de politie, het Openbaar Ministerie en de Dienst Justitiële Inrichtingen een minderjarig slachtoffer van seksueel misbruik hebben beschermd

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Kinderombudsman de klachten over de politie, het Openbaar Ministerie en de Dienst Justitiële Inrichtingen gegrond.

Nummer: KOM018/2026
Datum: 12 oktober 2026

Onvoldoende bescherming van minderjarig slachtoffer van zedenmisdrijf
© Kinderombudsman, 8 oktober 2026

Kinderombudsvrouw
Margrite Kalverboer

INHOUD

Inhoud

Samenvatting voor kinderen en jongeren	4
1 Wat is de klacht en het klachtverloop	5
1.1 Wat is de klacht?	5
1.2 De klacht bij de Kinderombudsman	5
1.3 Wat ging er vooraf aan de klacht bij de Kinderombudsman?	5
2 Wat zijn de bevindingen: feiten en visies.....	7
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Wat is er gebeurd?	7
2.3 Wat vinden de partijen?	8
3 Beoordeling	14
3.1 Inleiding.....	14
3.2 Klacht 1	14
3.3 Klacht 2	15
3.4 Klacht 3	16
4 Conclusie en aanbeveling.....	18
4.1 Inleiding.....	18
4.2 Conclusie	18
4.3 Aanbeveling	18
5 Slotbeschouwing	19
Bijlage: Kinderrechtelijk kader	20
Inleiding	20
Het Kinderrechtenverdrag	20
Nationale wetgeving.....	24

Samenvatting voor kinderen en jongeren

Wie is Pieter?

Dit rapport gaat over Pieter (niet zijn echte naam). Hij is een jongen die vroeger in contact is gekomen met een man. Die man is later opgepakt door de politie omdat hij twee jongens seksueel zou hebben misbruikt.

Wat is er gebeurd?

Toen deze man in de gevangenis zat, heeft hij heel vaak met Pieter gebeld.

De klacht van de moeder van Pieter

De moeder van Pieter diende een klacht in bij de Kinderombudsman. Haar klacht gaat erover dat Pieter meer dan driehonderd keer is gebeld door de man in de gevangenis. De man werd er later ook van verdacht dat hij Pieter misbruikte. Ook klaagt de moeder erover dat het Openbaar Ministerie (OM), de politie en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) naar elkaar wijzen bij de vraag hoe het heeft kunnen gebeuren dat de man zo vaak belde met Pieter.

Tot slot klaagt de moeder over de manier waarop DJI met haar zorgen en vragen is omgegaan toen zij een klacht bij DJI indiende.

Het onderzoek van de Kinderombudsman

De Kinderombudsman onderzocht de klacht van de moeder van Pieter. Daarom sprak de Kinderombudsman met Pieter en zijn ouders. Ook stelde de Kinderombudsman vragen aan het OM, de politie en DJI. Hierna onderzocht de Kinderombudsman of het OM, de politie en DJI goed zijn omgegaan met Pieter en zijn rechten.

Wat vindt de Kinderombudsman?

De Kinderombudsman vindt het belangrijk dat het OM, de politie en DJI minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik beschermen. Ook moeten zij niet vergeten dat er mogelijk nog meer slachtoffers zijn. En moeten zij daar rekening mee houden. Omdat de verdachte contact kon leggen met zijn minderjarige slachtoffer vindt de Kinderombudsman dat de instanties niet genoeg hebben gedaan aan zorg en toezicht. Ze hebben niet genoeg rekening gehouden met het recht van Pieter op bescherming als slachtoffer van seksueel misbruik.

De Kinderombudsman vindt dat de instanties ervoor moeten zorgen dat de verdachte geen contact kon maken met Pieter vanuit de gevangenis. Zij moeten niet naar elkaar wijzen, maar beter met elkaar samenwerken en belangrijke informatie met elkaar delen. Dan hadden ze samen gezorgd voor goed toezicht op de situatie.

Tot slot vindt de Kinderombudsman dat binnen de gevangenis zaken langs elkaar heen gaan. Bij de bescherming van een minderjarige tegen mogelijke seksuele uitbuiting, is dit niet goed.

Daarom vindt de Kinderombudsman dat de moeder van Pieter gelijk had met haar drie klachten.

Advies van de Kinderombudsman

De Kinderombudsman geeft een advies aan het OM, de politie en DJI om beter met elkaar te gaan samenwerken. Door van elkaar te willen horen wat er aan de hand is en dan in actie te komen. Om daarmee het minderjarige slachtoffer te beschermen.

1 Wat is de klacht en het klachtverloop

1.1 Wat is de klacht?

Dit rapport gaat over Pieter Steenhuis.¹ Hij is een minderjarig slachtoffer in een zedenzaak. Toen de meerderjarige verdachte voor een zedenmisdrijf in de Penitentiare Inrichting (PI) zat, heeft hij veelvuldig met Pieter kunnen bellen.

1.2 De klacht bij de Kinderombudsman

De moeder van Pieter klaagt erover dat haar destijds minderjarige zoon ruim driehonderd keer is gebeld vanuit de PI door de persoon die ervan werd verdacht hem seksueel te hebben misbruikt. Ook klaagt de moeder erover dat de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) in deze zaak naar elkaar wijzen bij de vraag hoe die situatie heeft kunnen ontstaan.

Tot slot klaagt de moeder over de wijze waarop DJI met haar zorgen en vragen is omgegaan nadat zij een klacht bij DJI indiende.

De Kinderombudsman heeft op basis van de wet de taak om te toetsen of organisaties, waaronder DJI, het OM en de politie, in lijn handelen met de kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag.² Gelet op die wettelijke taak staan in dit onderzoek de volgende drie klachten centraal:

- 1."De politie, het OM en DJI hebben Pieter als minderjarig slachtoffer van seksueel misbruik onvoldoende beschermd en hiermee hebben zij zijn rechten geschonden."
- 2."De politie, het OM en DJI hebben in de keten onvoldoende samengewerkt om secundaire victimisatie van Pieter te voorkomen."
- 3."DJI heeft onvoldoende gereageerd op de zorgen en vragen van (de moeder) van Pieter nadat zij een klacht bij DJI had ingediend."

1.3 Wat ging er vooraf aan de klacht bij de Kinderombudsman?

Voordat de moeder van Pieter de klacht aan de Kinderombudsman voorlegde, vulde zij op 12 september 2024 een klachtenformulier op de website van DJI in. Ze klaagt erover dat een gedetineerde die verdacht wordt van een zedenmisdrijf zo vaak de kans krijgt om vanuit de PI naar één van zijn minderjarige slachtoffers te bellen. In de telefoongesprekken is onder meer aan haar zoon gevraagd af te zien van het doen van aangifte tegen hem, op bezoek te komen en bewijs te zoeken en te verduisteren. De moeder verwacht van een PI dat er gecheckt wordt wie gedetineerden bellen en of deze contactpersonen meerderjarig zijn, zeker in geval van verdachten van zedenmisdrijven.

Op 13 november 2024 heeft de vestigingsdirecteur van de PI, onderdeel van DJI, de klacht ongegrond verklaard. De PI vernam via de klachtbrief van de moeder van Pieter pas voor het eerst dat de gedetineerde in de periode van 18 maart 2024 tot 6 juni 2024 met een minderjarig slachtoffer had gebeld. Op dat moment verbleef de gedetineerde niet meer in de PI. De directeur gaf aan dat er een onderzoek in de PI had plaatsgevonden waarbij tweemaal contact is geweest met de moeder van Pieter. Aan haar is toen ook het 06-nummer van Pieter gevraagd. De PI heeft het telefoonnummer van Pieter door het systeem gehaald om te zien of dit nummer al dan niet vanuit de PI was gebeld. Dit was niet het geval. Na contact met de moeder van Pieter heeft DJI dat nogmaals gedaan en weer is het nummer niet naar boven gekomen. Volgens DJI was dat alles wat DJI kon

¹ Pieter Steenhuis is een verzonden voor- en achternaam om de privacy van het slachtoffer te beschermen.

² Artikel 11b, eerste lid, Wet Nationale ombudsman.

doen. Als de moeder van Pieter een breder onderzoek wenste, adviseerde DJI om aangifte te doen bij de politie.

Tijdens het onderzoek van de Kinderombudsman heeft de directeur van de PI nogmaals het telefoonnummer van Pieter door het systeem gehaald en toen kwam zijn telefoonnummer wel naar boven. De directeur van de PI kon dit niet verklaren en heeft hiervoor zijn excuses aangeboden aan de moeder van Pieter. Ook heeft de directeur uitgebreider gereageerd op de oorspronkelijke klacht omdat de directeur de eerdere reactie te summier vond. Het oordeel bleef hetzelfde omdat de PI geen signaal had ontvangen dat de verdachte dat specifieke telefoonnummer niet mocht bellen. De ervaring die de directeur heeft opgedaan in dit onderzoek neemt hij mee naar toekomstige casussen. Hij zal deze zaak ter lering meenemen en delen met collega's die hier mee te maken kunnen hebben zodat dit in de toekomst (wellicht) eerderesignaleerd kan worden.

2 Wat zijn de bevindingen: feiten en visies

2.1 Inleiding

Voor dit onderzoek sprak de Kinderombudsman met Pieter en zijn ouders. Ook zijn er gesprekken gevoerd met medewerkers van de drie onderzochte instanties. Verder beschikte de Kinderombudsman over diverse stukken, zoals de klachtbehandeling en hebben medewerkers van de Kinderombudsman het strafdossier dat op Pieter betrekking heeft, bij het OM ingezien. Op basis van alle informatie kunnen de volgende feiten worden vastgesteld.

2.2 Wat is er gebeurd?

Op 18 maart 2024 heeft de politie een verdachte van een zedenmisdrijf aangehouden en overgebracht naar het cellencomplex van het politiebureau. Aanleiding was de aangifte wegens twee vermoedelijke zedendelicten met een minderjarige. Op het politiebureau vroeg de arrestantenzorg aan de verdachte wie hij op de hoogte wilde stellen van zijn aanhouding. De verdachte gaf de naam van zijn broer op en van ene Pieter. De verdachte noemde geen achternaam van Pieter. Hij gaf aan dat Pieter een goede vriend van hem was, die zorgde voor zijn kat. Ook gaf hij Pieter, die toen zeventien jaar oud was, als vertrouwenspersoon op. De politie haalde het telefoonnummer van Pieter uit de telefoon van de verdachte. In de telefoon stond geen achternaam bij Pieter.

Op 21 maart 2024 heeft de politie de verdachte overgebracht naar de PI. De politie heeft op de dag van de aanhouding een huiszoeking bij de verdachte thuis gedaan. Daar vond de politie een grote hoeveelheid gegevensdragers zoals computers, harde schijven, usb-sticks, sd-kaarten, camera's en telefoons. De politie heeft deze meegenomen voor forensisch onderzoek.

De politie heeft geprobeerd de slachtoffers te identificeren die zij hebben aangetroffen op de inbeslaggenomen gegevensdragers. Ongeveer twee en halve maand na de aanhouding van de verdachte kwam in een chat Pieter naar boven. Ook trof de politie in een chat een betalingsbewijs met de naam Pieter Steenhuis aan.

Op 19 april 2024 vroeg de politie de paspoortfoto en -gegevens van Pieter Steenhuis op.

Diezelfde dag ontving de politie ook een melding van een moeder, dat haar minderjarige zoon een brief had ontvangen van de verdachte vanuit de PI.³ Zij maakte zich hierover zorgen.

Op 24 april 2024 vorderde de officier van justitie daarom de zogenoemde Telio-gesprekken⁴ die de verdachte tot dan toe vanuit de PI had gevoerd. Bij het uitluisteren van die Telio-gesprekken door de politie bleek ene Pieter de meest gebelde persoon. In een van de Telio-gesprekken hoorde de politie de verdachte ook de naam 'Pieter Steenhuis' zeggen. De verdachte belde in die periode 152 keer met Pieter of sprak diens voicemail in.

Op 26 mei 2024 vorderde de officier van justitie de Telio-gesprekken die de verdachte in de periode van 24 april 2024 tot 26 mei 2026 vanuit de PI had gevoerd. De politie stelde vast dat de verdachte in die periode 106 keer via een omgeleid telefoonnummer belde met Pieter of diens voicemail insprak.

³ De minderjarige zoon was noch Pieter noch de minderjarigen die aangiften hadden gedaan.

⁴ Dit zijn telefoongesprekken die een gedetineerde vanuit de PI met een Telio-account kan voeren.

Op 29 mei 2024 is in een proces-verbaal de voor- en achternaam van Pieter vastgelegd en het feit dat hij destijds jonger dan zestien jaar was. Direct daarna heeft het OM binnen een week, ter bescherming van Pieter, een huisbezoek bij Pieter en zijn ouders gepland.

Op 6 juni 2024 heeft de politie onaangekondigd een huisbezoek gebracht bij Pieter en zijn ouders. Die dag heeft de politie Pieter officieel aangemerkt als slachtoffer. De politie vertelde aan de ouders van Pieter dat hun zoon slachtoffer was van een zedenmisdrif en dat er contact tussen hun zoon en de verdachte had plaatsgevonden. Er waren beelden aangetroffen waarop Pieter te zien is waarbij hij seksuele handelingen verricht met de verdachte. Na dit bezoek heeft Pieter, op verzoek van zijn ouders, tegen de verdachte aan de telefoon gezegd geen contact meer te willen en heeft Pieter zijn telefoonnummer geblokkeerd.

Op 27 juni 2024 heeft de moeder van Pieter namens Pieter aangifte gedaan bij de zedenpolitie van seksueel misbruik en daarbij heeft ze opgemerkt dat Pieter steeds gebeld is vanuit de PI en dat deze persoon geprobeerd heeft om Pieter te beïnvloeden. Ze vindt het vervelend dat Pieter niet als slachtoffer is beschermd.

Diezelfde dag heeft de politie Pieter verhoord. In dat verhoor vertelde Pieter dat hij in 2021 als vijftienjarige de verdachte online leerde kennen. De verdachte zei tegen hem dat hij zesentwintig jaar oud was. Pieter zag de verdachte als vriend en vertrouwenspersoon. Na een aantal ontmoetingen hadden ze ook seksueel contact. Achteraf bleek hem dat verdachte dat stiekem had gefilmd. Pieter vertelde dat hij van de verdachte een pinpas kreeg om spullen voor zichzelf te kopen onder de voorwaarde dat hij contact bleef houden met de verdachte. De verdachte had tijdens zijn aanhouding Pieter als vertrouwenspersoon opgegeven. Pieter vertelde dat de verdachte vanuit de PI dagelijks belcontact had met hem. De verdachte had aan Pieter gevraagd om uit zijn huis een gegevensdrager te halen en foto's te zoeken. Ook vertelde Pieter dat de advocaat van de verdachte hem had gebeld en dat de verdachte hem had gevraagd om van een harde schijf foto's te wissen. De verdachte had Pieter ook een brief gestuurd naar zijn eigen woonadres, waarin stond dat hij in de toekomst met Pieter op vakantie wilde. Nadat Pieter had gezegd geen contact meer te willen hebben met hem, ontving Pieter, via de broer van de verdachte, nog een e-mail met een brief.

De politie heeft de verdachte daarna opnieuw verhoord. In dat verhoor vertelde hij dat het contact met Pieter sinds zijn detentie intensief was. Pieter was zijn vertrouwenspersoon omdat hij al heel erg lang intensief contact met Pieter had. Zij konden elkaar alles vertellen. De verdachte gaf aan dat hij via de PI belcontact met Pieter had.

Op 1 juli 2024 vorderde de officier van justitie nog de Telio-gesprekken op over de periode van 6 juni 2024 tot 13 juni 2024.

2.3 Wat vinden de partijen?

De Kinderombudsman heeft Pieter, zijn ouders en de politie, het OM en DJI in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op de gebeurtenissen. Hieronder worden de visies kort beschreven.

2.3.1 Visie Pieter en zijn ouders

De ouders van Pieter vinden het onbegrijpelijk dat een verdachte van een zedenmisdrif in de gelegenheid is geweest om vanuit een PI zoveel telefoontjes te voeren met een minderjarig slachtoffer. De ouders van Pieter geven aan dat de verdachte eerder was veroordeeld en dat er meerdere meldingen bij politie zijn geweest over hem gedurende twintig jaar en desondanks kon de verdachte met Pieter bellen.

Verder begrijpen de ouders niet dat de politie geen controle uitvoert op vertrouwenspersonen die door verdachten worden opgegeven als persoon die zij als eerste willen bellen.

De ouders en Pieter vinden het onaanvaardbaar dat (de rechten van) minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik onvoldoende worden beschermd in Nederland. Zij hopen dat dit gaat veranderen met dit onderzoek en dat is hun drijfveer.

Ook vinden de ouders het onbegrijpelijk dat DJI bij de klachtbehandeling niet het 06-nummer van hun zoon uit het systeem kreeg. Te meer de politie toen al lang de gesprekken had teruggeluisterd.

2.3.2 Visie politie

Toen de arrestantenzorg aan de zedenafdeling van de politie vroeg of de verdachte mocht bellen met ene Pieter, zag de politie geen bezwaren en verleende toestemming. De politie merkte hierover op dat er op dat moment twee aangiften lagen tegen de verdachte van in het verleden gepleegde zedenmisdrijven. Er was nog niets bekend over mogelijk seksueel misbruik door de verdachte van andere minderjarigen. Ook merkte de politie op dat niet bekend was dat de door de verdachte opgegeven vriend Pieter een minderjarige was. De arrestantenzorg doet volgens de politie geen check op de meer- of minderjarigheid van een door de verdachte opgegeven contactpersoon.

De politie gaf aan dat het forensisch veiligstellen van data van gegevensdragers en het uitlezen en inzichtelijk maken van de gegevens een tijdrovend proces is en soms weken of langer duurt. Ook moet de politie de datum van een gesprek, chat of bestand op authenticiteit beoordelen.

Vervolgens onderzochten rechercheurs van de zedenafdeling van de politie al deze gegevens op zedenfeiten, zoals video's of afbeeldingen van seksueel misbruik tegen minderjarigen. De rechercheurs troffen een enorme hoeveelheid aan chatberichten, miljoenen afbeeldingen en heel veel (lange) video's aan van seksuele handelingen van de verdachte met jonge mannen. De rechercheurs moesten al die gegevens stuk voor stuk bekijken om te kunnen vaststellen of het ging om minderjarige jongens of meerderjarige mannen. Ook moest worden vastgesteld of het om bestaand materiaal dan wel om eigen gemaakt materiaal ging. De politie merkte op dat ook dit een intensief en tijdrovend proces is dat gebeurt door een paar rechercheurs. Er is wel software waarmee versneld door video's kan worden gegaan, maar uiteindelijk blijft het mensenwerk. Het uitlezen van de enorme hoeveelheid data gebeurt door een klein team van rechercheurs, die samen dwarsverbanden proberen te vinden tussen de verschillende data om zo de personen op de beelden te kunnen identificeren. Het is als zoeken naar de juiste stukjes van een puzzel waarvan niet bekend is hoe die er precies uitziet.

Met het achter slot en grendel zetten van de verdachte verdween volgens de politie de gevaarstelling. Ook met het oog op de gevangenhouding van de verdachte, lag de focus van het onderzoek in de eerste maand bij het vinden van ondersteunend bewijs voor de twee aangiften. Pas in de periode daarna kwam het identificeren van mogelijke andere minderjarige slachtoffers aan bod. Bij het doornemen van de enorme hoeveelheid chats die werden aangetroffen op de gegevensdragers van verdachte kwam een jongen met de naam Pieter in beeld. In de periode van 12 juni 2022 tot 18 maart 2024 voerde de verdachte alleen al met die Pieter 15.505 chats. Aan de hand van die chats en andere gegevens die de zedenafdeling van de politie had bekeken, ontstond de verdenking dat die Pieter jonger was dan zestien jaar toen hij door de verdachte was misbruikt.

Het uitluisteren van de Telio-gesprekken is tijdrovend omdat de politie de gesprekken van een verdachte met zijn advocaat, niet mag beluisteren en de politie deze gesprekken er eerst uit moet filteren.

In de Telio-gesprekken hoorde de politie ook dat Pieter op aanwijzen van de verdachte een harde schijf met materiaal van seksueel misbruik van kinderen had meegenomen, die in de woning van verdachte was achtergebleven. De rol van Pieter (inmiddels 17 jaar) was daardoor voor de politie onduidelijk. Op 29 mei 2024 legde de politie de vaststelling van de identiteit van Pieter vast in een proces-verbaal. Bij het opmaken van het proces-verbaal was het woonadres van Pieter bekend.

In overleg met de officier van justitie besloot de politie om Pieter onverwachts thuis te bezoeken om eventuele wegmaking van de harde schijf te voorkomen, en hem tegelijkertijd te benaderen als slachtoffer van seksueel misbruik. Op 6 juni 2024 gingen twee rechercheurs naar het huis van Pieter en bespraken met hem de mogelijkheid om aangifte te doen tegen de verdachte van seksueel misbruik. Ook wezen ze hem op Slachtofferhulp Nederland en het Centrum Seksueel Geweld. De politie hoorde van Pieter dat de verdachte zijn enige echte vriend was met wie hij een fijne vriendschap had en op wie hij verliefd was. Pieter voelde zich op dat moment nog geen slachtoffer. Er leek op dat moment geen aanleiding te zijn voor het nemen van beschermingsmaatregelen zoals een contactverbod. De politie keek tijdens het gesprek naar de behoefte van Pieter; op basis van zedenwetgeving ligt de regie bij het slachtoffer.

De politie merkte op dat een contactverbod ook niet door de politie kan worden opgelegd. Een contactverbod wordt op vordering van de officier van justitie opgelegd door de rechter-commissaris, vaak als voorwaarde bij de schorsing van de voorlopige hechtenis van de verdachte. De politie kon niet aangeven of er in de zaaksbespreking met de officier van justitie op enig moment was stilgestaan bij de vraag of er een contactverbod nodig was. In de verslagen was dit niet terug te vinden. Desgevraagd gaf de politie aan dat het wellicht een idee is dat er in jeugdzedenzaken een check-moment komt ten aanzien van de vraag of de verdachte onbepikt mag bellen vanuit de PI.

De politie merkte tot slot op dat ze in algemene zin in haar processen rekening houdt met belangen van alle betrokkenen, waarbij minderjarigen vanwege hun kwetsbaarheid een bijzondere positie hebben. Op iedere melding aangaande seksueel misbruik vindt triage plaats. De leeftijd van een slachtoffer is binnen het triageproces medebepalend. Meldingen van signalen van (mogelijk) seksueel misbruik ten aanzien van minderjarigen krijgen binnen het triageproces doorgaans een hogere prioriteit. Wanneer er sprake is van een (mogelijk) acuut onveilige situatie van een minderjarige zal hier – wanneer daar voldoende grond voor is – direct worden ingezet op het opheffen van de potentieel onveilige situatie door middel van een interventie. Afhankelijk van de casus zal dit doorgaans een interventie zijn binnen het strafrecht (aanhouding verdachte) en/of de hulpverlening (opvang van slachtoffer, opschorten omgangsregeling, uithuisplaatsing minderjarige). Maar er valt ook te denken aan andere interventies (vrijstelling van met taken belaste personen, intrekken VOG⁵, bestuurlijk gebiedsverbod). De samenwerking met ketenpartners is hierbij van cruciaal belang, waarbij onderlinge afstemming noodzakelijk is. Iedere zaak vraagt om maatwerk. Slachtoffers worden doorverwezen naar samenwerkingspartners voor juridische, psychische en medische ondersteuning. Afhankelijk van de leeftijd van het slachtoffer ligt de regie hierover (of en wanneer hulp wordt ingezet) zoveel mogelijk bij het slachtoffer zelf of anders bij diens ouders/verzorgers.

⁵ Verklaring Omtrent het Gedrag.

2.3.3. Visie OM

Het OM gaf aan dat het huisbezoek van de politie heeft bijgedragen aan het beschermen van Pieter als minderjarige. Want door Pieter en zijn ouders te informeren, werd een gesprek mogelijk over de (on)gelijkwaardigheid van het contact tussen de verdachte en Pieter. Dit leidde er ook toe dat het contact tussen de verdachte en Pieter stopte en de ouders regie kregen over de situatie. Pieter heeft, na de aangifte door zijn moeder, bij de politie zijn verhaal gedaan. Ondertussen ging het onderzoek naar het seksuele misbruik door verdachte verder.

Met betrekking tot de vraag over het contact tussen de verdachte en Pieter vanuit de PI, merkte het OM op dat het toezicht op de verdachte tijdens de detentie niet bij het OM ligt. Het OM komt pas in actie op het moment dat er sprake is van een strafbaar feit. Het bellen met een 'zestienplusser' is op zichzelf geen strafbaar feit. Het OM gaf wel aan dat het onwenselijk is dat een verdachte zo vaak contact kan opnemen met een minderjarig slachtoffer. Het OM wees op het spanningsveld tussen onwenselijkheid en de juridische werkelijkheid: de vraag in hoeverre het juridisch strafbaar is dat er in die fase telefonisch contact is tussen de minderjarige en de verdachte.

Het OM gaf aan dat de Telio-gesprekken die de verdachte vanuit de PI voerde, waren opgevraagd ten behoeve van het onderzoek en om eventueel bewijs te vergaren. Bij het beluisteren van de Telio-gesprekken werd op enig moment duidelijk dat de verdachte met vermoedelijk een jongeman communiceerde. Na identificatie heeft de politie een huisbezoek afgelegd.

Het OM merkte op dat het in dit soort situaties de gesprekken niet zelf beluistert. De politie luistert de gesprekken terug en stelt processen-verbaal van bevindingen op die naar het OM worden gestuurd. Op een gegeven moment werd duidelijk dat de verdachte vanuit de PI belde met een 'achtttienminner'. Dat legde de politie vast in een proces-verbaal. Toen was nog niet duidelijk dat dit Pieter was. Het OM wist niet wanneer de koppeling tussen de Pieter van de beelden op de gegevensdragers en de Pieter in de Telio-gesprekken precies was gemaakt. Dit is in elk geval tussen 29 mei 2024 en 6 juni 2024 geweest; waarschijnlijk direct na het opmaken van het proces-verbaal op 29 mei 2024. Over het opleggen van contactbeperkingen merkte het OM op dat het in zijn algemeenheid niet aan het OM is om het contact van een gedetineerde te monitoren. Bij een veroordeling zijn er wel mogelijkheden om een contactverbod te verzoeken. Dat doet het OM met name als er een vrees is dat iemand doorgaat met contact zoeken. Het OM heeft ook mogelijkheden wat betreft gedragsaanwijzingen, maar die worden in de praktijk niet opgelegd wanneer iemand nog vastzit. De detentie vormt doorgaans voldoende waarborg om ongewenst contact tegen te gaan. In dit geval is na het huisbezoek aan Pieter en zijn ouders en de daarop volgende aangifte het contact met verdachte gestopt.

2.3.4. Visie DJI

De directeur van de PI gaf aan dat er landelijk twee belsystemen zijn:

- Telefoon op cel: dit is een vast wandconsole dat in een één- of tweepersoonscel hangt. In de console past een gedetineerde-pas. Deze pas/telefoonkaart is gekoppeld aan een Telio-account, met een maximum van €50 beltegoed. Op de kaart kan de gedetineerde €25 per week opladen.
- Telefoon niet op de cel, maar in een gemeenschappelijke ruimte.

In de oudere PI's is er vaak nog geen telefoon op cel, maar in de toekomst heeft iedere PI een telefoon op cel. De gedachte is dat het goed is voor een gedetineerde om contact te hebben met zijn familie of sociaal netwerk buiten.

Er kan alleen maar uitgaand gebeld worden, maar collect-call kan wel (dan zijn de kosten van het uitgaand telefoongesprek voor de ontvanger). Er kan van 7.00 uur tot 23.00 uur onbeperkt worden gebeld, zolang het beltegoed het toelaat. Er zijn geen beperkingen met wie er gebeld mag worden, met uitzondering van goknummers e.d.

Het systeem in de PI ziet alleen maar het nummer dat de gedetineerde intypt en niet eventuele nummers waarnaar wordt doorgeschakeld of als er achter dat ingetypte nummer een ander telefoonnummer zit.

In de PI zitten 1000 gedetineerden en er zijn per dag meer dan 10.000 telefoongesprekken. Alle Telio-gesprekken worden automatisch opgenomen en vier maanden bewaard. De Telio-gesprekken worden niet automatisch uitgeluisterd. Er is geen actief toezicht op, maar wel reactief. Als er bij de PI een signaal (van binnenuit of van buitenaf) binnenkomt, kan er worden teruggeluisterd. Dit gebeurt niet door gevangenispersoneel, maar enkele personen bij de afdeling Bureau Inlichtingen en Veiligheid (BIV) dat valt onder DJI. Dit gebeurt ook steekproefsgewijs. Het systeem is volgens de directeur niet alerterend; er wordt niet getoetst hoe vaak er met een bepaald telefoonnummer gebeld wordt. Er komt dus niet automatisch bericht dat er veel gebeld wordt met een specifiek nummer en het systeem herkent het ook niet als er bijvoorbeeld meerdere gedetineerden naar één telefoonnummer bellen of andere opvallendheden.

Als de gedetineerde een contactverbod vanuit de politie of het OM heeft bij binnenkomst of als dat later wordt ontvangen of verzocht, dan blokkeert de directeur het telefoonnummer binnen de hele PI. Het is dan dus ook niet mogelijk om via een andere gedetineerde-pas of via een telefoon vanuit een gemeenschappelijke ruimte naar dat nummer te bellen. Het blokkeren van een specifiek telefoonnummer is technisch dus mogelijk en komt met regelmaat voor, maar de directeur moet daartoe wel een verzoek krijgen. Als het verzoek vanuit het OM komt, moet hieraan een vordering voorafgaan. Ook wanneer mensen van buitenaf aan de directeur doorgeven dat ze lastiggevallen worden door een gedetineerde, kan het telefoonnummer worden geblokkeerd. Hier wordt binnen de PI makkelijk mee omgegaan. Volgens de directeur is de drempel om dat te doen laag. Het blokkeren van een telefoonnummer werkt dus als een piepsysteem, waarna de directeur de afweging maakt en de beslissing tot het blokkeren van een nummer neemt. In de praktijk wordt het telefoonnummer vrijwel altijd geblokkeerd.

De directeur van de PI weet waar de gedetineerde van wordt verdacht, maar kent niet de details van de zaak of alle slachtoffers. Met verdachten van zedenmisdrijven gaat de PI niet anders om dan met andere gedetineerden. Elke gedetineerde heeft in principe dezelfde rechten, tenzij er vanuit het OM of de rechter beperkingen aan een gedetineerde zijn opgelegd of als er contactverboden zijn met slachtoffers of medeverdachten. Ook bij binnenkomst kan het anders zijn door een vordering van het OM. In dat geval vraagt de PI actief na bij het OM wat de beperking is.

Volgens de wet kan een gedetineerde niet verder beperkt worden dan strikt noodzakelijk. Pas als bijvoorbeeld de orde, de rust wordt verstoord, of de nationale veiligheid in het geding is, kan de directeur belbeperkingen opleggen. Deze kunnen bestaan uit minder bellen, niet op cel bellen of telefoonnummers blokkeren of het van tevoren screenen van telefoonnummers.

De PI kan niet zien wie er achter een telefoonnummer zit dat wordt gebeld vanuit de PI. De PI kent de slachtoffers niet. Aan het telefoonnummer dat wordt gebeld, kan de PI ook niet zien dat iemand minderjarig is. Een verdachte kan zodoende mogelijk vanuit de PI contact hebben met een minderjarig slachtoffer. Het systeem biedt geen optie om dit op voorhand tegen te gaan. Pas als de PI informatie van de politie, het OM of derden krijgt

over onwenselijk belcontact door een gedetineerde, kan de directeur een telefoonnummer blokkeren. Minderjarige slachtoffers van zedenmisdrijven worden dus reactief beschermd. De PI moet een reden hebben om Telio-gesprekken terug te luisteren en telefoonnummers te blokkeren.

Klachtbehandeling door DJI

Volgens de directeur is ten tijde van de klachtbehandeling het systeem meerdere keren gecheckt op het telefoonnummer van Pieter. Toen kwam zijn 06-nummer niet naar voren. Onlangs is het opnieuw gedaan en kwam zijn 06-nummer wel naar boven. Er is door de gedetineerde 138 keer naar het 06-nummer van Pieter gebeld. Ook is gebleken dat de gedetineerde 204 keer naar een specifiek 020-telefoonnummer heeft gebeld. Bij het beluisteren van die Telio-gesprekken was iemand met een jongere stem te horen. Mogelijk was dit Pieter, maar de directeur kan dat niet vaststellen. De directeur kan niet verklaren waarom de informatie nu wel uit het systeem rolt en ten tijde van de klachtafhandeling niet. Hij vindt het heel vervelend dat de PI niet eerder heeft vastgesteld dat de gedetineerde meerdere keren naar het 06-nummer van Pieter heeft gebeld vanuit de PI en begrijpt dat de moeder het daarom ook niet eens was met de klachtafhandeling. Daarom heeft hij zijn brief van november 2024 gerectificeerd en een nieuwe reactie gegeven richting de moeder met een nadere toelichting.

De directeur merkt op dat dit niet betekent dat hij het vele bellen van de gedetineerde naar Pieter had kunnen voorkomen. Er was indertijd geen sprake van een contactverbod vanuit het OM en de politie voor de gedetineerde. Er waren ook geen signalen over het bellen door de gedetineerde naar een slachtoffer. Was er destijds wel een signaal of klacht bij DJI binnengekomen, dan was dit waarschijnlijk aanleiding geweest om het nummer te blokkeren.

De directeur geeft aan dat de PI geen terugkoppeling van het OM of de politie heeft gekregen over de door hen opgevraagde Telio-gesprekken. De PI vernam via de klachtbrief van de moeder van Pieter in september 2024 pas voor het eerst dat de gedetineerde in de periode van 18 maart 2024 tot 6 juni 2024 met een minderjarig slachtoffer had gebeld. Op het moment dat de PI de klacht ontving verbleef de gedetineerde niet meer in de PI. Hij was op 1 augustus 2024 overgeplaatst naar een andere PI. De directeur vindt dat er, gelet op de toen beschikbare informatie, juist gehandeld is en de situatie, zonder signaal van buitenaf, niet voorkomen had kunnen worden. Hij begrijpt wel dat dit voor de moeder een onbevredigend antwoord is en snapt ook dat zij gefrustreerd is over het feit dat de PI zegt dat er niet gebeld zou zijn, terwijl dit, naar nu blijkt, wel het geval was.

3 Beoordeling

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beoordeelt de Kinderombudsman de klacht van de moeder van Pieter. De Kinderombudsman doet dit door te toetsen hoe DJI, het OM en de politie rekening hielden met de kinderrechten van Pieter die zijn vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag, zoals ook omschreven in de bijlage.⁶ Bij deze toetsing is aangesloten bij het stappenplan "het beste besluit voor het kind". Hierin staat beschreven hoe een organisatie een besluit kan nemen in lijn met kinderrechten, zonder de belangen van anderen uit het oog te verliezen.⁷

3.2 Klacht 1

Klacht 1 die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: "DJI, het OM en de politie hielden onvoldoende rekening met de rechten van Pieter als minderjarig slachtoffer van seksueel misbruik."

Oordeel

De Kinderombudsman vindt klacht 1 gegrond.

Toelichting op het oordeel

De Kinderombudsman stelt vast dat gedurende een groot gedeelte van het justitieel onderzoek Pieter nog niet in beeld was als minderjarig slachtoffer. Aan de ene kant is het daarom lastig om te stellen dat de instanties een specifieke beschermingsplicht ten opzichte van Pieter hebben geschonden. Voor hen was Pieter immers een nog onbekend slachtoffer. Aan de andere kant betekent dit niet dat zij daarmee van een zekere beschermingsplicht worden ontslagen. Op grond van het Kinderrechtenverdrag is de Nederlandse staat (en dus ook de overheidsorganisaties zoals OM, politie en DJI) verplicht om kinderen te beschermen tegen seksueel misbruik.⁸ Deze verplichting omvat niet alleen bescherming nadat misbruik heeft plaatsgevonden, maar brengt ook mee dat passende preventieve maatregelen moeten worden genomen om seksueel misbruik te voorkomen en, indien daarvan sprake is, verdere voortdrijving ervan tegen te gaan.⁹ De Kinderombudsman stelt vast dat er tijdens de detentie geen fysiek contact was. Toch konden het seksueel grensoverschrijdende gedrag en de beïnvloeding van Pieter door de verdachte via telefonisch contact doorgaan. Hoewel de nationale wet voorschrijft dat een gedetineerde het recht heeft ten minste eenmaal per week gedurende tien minuten telefoongesprekken te voeren, biedt de wet ook mogelijkheden om telefoongesprekken onder toezicht te stellen, te weigeren of te beëindigen wanneer dit noodzakelijk is ter bescherming van onder meer slachtoffers.¹⁰ De Kinderombudsman constateert dat de verdachte veelvuldig – veel meer dan de voorgeschreven tien minuten - contact heeft opgenomen met Pieter. Hoewel Pieter nog niet als slachtoffer bij de instanties in beeld was, is de Kinderombudsman van oordeel dat de instanties, gelet op de vermoedens van de aanwezigheid van grote hoeveelheden beeld- en videomateriaal, bij de betrokken instanties aanleiding bestond om rekening te houden met een concreet risico voor minderjarigen en met de mogelijkheid dat de verdachte meer slachtoffers had gemaakt dan de twee op dat moment bekende slachtoffers. De Kinderombudsman vindt daarom

⁶ Het gaat in deze zaak om het recht op het beste belang (artikel 3); het recht op overleven en ontwikkeling (artikel 6); en het recht op bescherming tegen geweld en (seksueel) misbruik (artikel 19) en het recht op bescherming tegen seksueel misbruik (artikel 34).

⁷ Dit stappenplan is gepubliceerd op de website van de Kinderombudsman, zie: [Het beste besluit voor het kind | De Kinderombudsman](#).

⁸ Artikelen 3,4 19 en 34 Kinderrechtenverdrag en UN Document CRC/C/GC/13, par. 1,3,5 (en verder).

⁹ Idem.

¹⁰ Artikel 39 Penitentiaire beginselenwet.

dat in dergelijke zaken extra voorzichtigheid geboden is. Van de betrokken instanties mocht worden verwacht dat zij, gelet op de beschikbare signalen en de mogelijke risico's voor minderjarigen, zorgvuldig nagingen met wie de verdachte contact onderhield en of aanleiding bestond om het telefooncontact te beperken. Concreet betekent dit dat de verdachte niet zomaar 'een Pieter' als vertrouwenspersoon had kunnen opgeven en vervolgens veelvuldig met zijn minderjarige slachtoffer had kunnen bellen. Voorafgaand aan het contact had moeten worden gecontroleerd wie deze persoon was en, toen bleek dat dit nodig was, hadden daartegen maatregelen moeten worden getroffen.

Tegelijkertijd stelt de Kinderombudsman vast dat het systeem van contactbeperkingen vooral reactief is ingericht. Dit betekent dat DJI pas een contactbeperking oplegt nadat een melding is gedaan. Hierdoor is er slechts beperkte ruimte voor preventieve bescherming. Uit deze zaak blijkt dat dit systeem kwetsbaar is. Het contact is in deze zaak pas gestopt nadat Pieter zelf het telefoonnummer van de verdachte had geblokkeerd en dus niet als gevolg van door de instanties getroffen maatregelen. Dit baart de Kinderombudsman zorgen, vooral in zaken waarin slachtoffers niet in staat zijn om zelf voldoende voor hun belangen op te komen. Daarnaast lijkt het systeem onvoldoende ruimte te bieden om vanuit een preventief oogpunt in te grijpen wanneer sprake is van een reëel en voorzienbaar risico voor een minderjarig slachtoffer. Dit staat op gespannen voet met de verplichtingen die voortvloeien uit het Kinderrechtenverdrag. Het Kinderrechtenverdrag verlangt van de Nederlandse staat dat zij, wanneer sprake is van een reëel en voorzienbaar risico, redelijke en preventieve maatregelen neemt om het kind daartegen te beschermen.¹¹ Volgens de Kinderombudsman biedt het huidige systeem van contactbeperkingen onvoldoende waarborgen om deze preventieve bescherming daadwerkelijk te realiseren. Dit vormt voor de Kinderombudsman aanleiding om een aanbeveling te doen waarin wordt benadrukt dat het belang van het kind bij dergelijke maatregelen voorop moet staan. Hiermee wil de Kinderombudsman voorkomen dat zich in de toekomst opnieuw situaties voordoen zoals die in deze zaak. Daarbij verwijst de Kinderombudsman naar het stappenplan 'Het beste besluit', dat instanties helpt om het belang van het kind op een zorgvuldige en gestructureerde manier mee te wegen bij het nemen van beslissingen.

3.3 Klacht 2

Klacht 2 die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: "De politie, het OM en DJI hebben in de keten onvoldoende samengewerkt om secundaire victimisatie van Pieter te voorkomen."

Oordeel

De Kinderombudsman vindt klacht 2 gegrond.

Toelichting op het oordeel

Vanuit het Kinderrechtenverdrag is Nederland verplicht om alle passende wetgevende en bestuurlijke maatregelen te nemen om kinderen te beschermen tegen alle vormen van geweld, waaronder seksueel misbruik.¹² De bescherming van kinderen is niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van één instantie.¹³ Uit het Kinderrechtenverdrag volgt dat de uitvoering van de kinderrechten een gecoördineerde aanpak binnen de overheid vereist.¹⁴ Dit brengt mee dat de betrokken instanties hun taken op elkaar moeten

¹¹ Artikelen 3, 6 en 19 Kinderrechtenverdrag. Zie ook UN Document CRC/C/GC/13, par. 1,3,5 (en verder) en Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Kinderrechtenverdrag.

¹² Artikel 19, eerste lid, Kinderrechtenverdrag.

¹³ Artikelen 3, 4 en 19 Kinderrechtenverdrag en UN Document CRC/C/GC/2003/5, par. 37 en UN Document CRC/C/GC/13, par. 68-72.

¹⁴ Artikel 4 Kinderrechtenverdrag en UN Document CRC/C/GC/2003/5, par. 27 & 37.

afstemmen en met elkaar moeten samenwerken om de bescherming en veiligheid van kinderen te waarborgen.

Uit het onderzoek volgt dat het OM geen zicht heeft op wat een verdachte tijdens zijn verblijf in de PI doet. Ook is gebleken dat DJI geen signaal heeft ontvangen van het OM, de politie of anderen om een contactbeperking op te leggen aan de verdachte. De Kinderombudsman stelt vast dat, wanneer een verdachte van een zedenmisdrijf veelvuldig telefonisch contact kan hebben met een minderjarig slachtoffer, het systeem niet functioneert. Alle drie de instanties waren zich onvoldoende bewust van de risico's voor minderjarige slachtoffers tijdens het voorarrest (inverzekeringstelling in een politiecel en voorlopige hechtenis in het huis van bewaring) en tijdens de detentie van een verdachte van seksueel misbruik. Zij hebben onvoldoende zorg en toezicht geboden. Daardoor konden zij Pieter na het seksueel misbruik onvoldoende beschermen tegen secundaire victimisatie.

De Kinderombudsman vindt dat het OM, de politie en DJI zich van deze risico's bewust moeten zijn door relevante informatie met elkaar te delen. Met de aanhouding, het voorarrest en de detentie in de PI is de gevaarstelling voor een minderjarig slachtoffer, anders dan de politie stelt, niet verdwenen. Volgens de Kinderombudsman vraagt dit om een ketenaanpak waarbij de instanties het belang van het minderjarige slachtoffer een eerste overweging laten zijn. In de keten moet daarom gezamenlijk de vraag worden gesteld of een verdachte vanuit de PI minderjarige slachtoffers kan benaderen en verdere schade bij hen kan veroorzaken. De instanties moeten met elkaar samenwerken om het minderjarige slachtoffer te beschermen en om herhaling van een situatie zoals in deze zaak zich heeft voorgedaan, te voorkomen.

Zoals de politie zelf ook aangaf, is samenwerking met ketenpartners van cruciaal belang, waarbij onderlinge afstemming noodzakelijk is. De Kinderombudsman vindt dat een instantie zich niet achter een beperkte taakstelling mag verschuilen en in de strafrechtketen zelf het initiatief moet nemen om samen te werken met andere instanties uit de keten.

3.4 Klacht 3

Klacht 3 die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: "DJI heeft onvoldoende gereageerd op de zorgen en vragen van (de moeder) van Pieter nadat zij een klacht bij DJI had ingediend."

Oordeel

De Kinderombudsman vindt klacht 3 over DJI gegrond.

Toelichting op het oordeel

Op grond van het Kinderrechtenverdrag moet DJI bij alle maatregelen die het neemt het belang van het kind vooropstellen. Daarnaast heeft DJI een beschermingsplicht tegenover kinderen.¹⁵ De Kinderombudsman vindt dat DJI hier niet aan heeft voldaan.

Het feit dat pas bij de derde controle, die ditmaal tijdens het onderzoek van de Kinderombudsman op eigen initiatief van DJI werd uitgevoerd, het telefoonnummer van Pieter wel in het belsysteem naar voren kwam, acht de Kinderombudsman onaanvaardbaar. DJI kon niet verklaren waarom het nummer eerder niet naar voren kwam. De Kinderombudsman stelt vast dat de officier van justitie de betreffende telefoongesprekken eerder wel had gevorderd en dat toen het telefoonnummer wel naar boven kwam. Deze informatie was bij de vestigingsdirecteur niet bekend. Daarmee

¹⁵ Artikelen 3 en 19 Kinderrechtenverdrag.

constateert de Kinderombudsman dat er binnen DJI verschillende informatiestromen zijn die – ten koste van de bescherming van kinderen – onvoldoende met elkaar in verbinding staan.

Dit betekent ook dat bij eerdere klachtafhandeling niet alle relevante feiten waren betrokken. De Kinderombudsman constateert dat DJI vervolgens passend heeft gereageerd, doordat de directeur van de PI zijn eerdere klacht afdoeningsbrief heeft gerespectueerd en daarvoor excuses aangeboden aan de moeder van Pieter. De Kinderombudsman merkt daarbij ook op dat deze correctie en excuses voorkomen hadden kunnen worden indien voorafgaand aan de oorspronkelijke klachtafhandeling voldoende zorgvuldig onderzoek was gedaan naar de relevante feiten. De latere rectificatie en excuses doen daarmee niets af aan het oordeel dat de klacht eerder niet op basis van een volledig feitenbeeld is afgedaan. Juist op grond van het Kinderrechtenverdrag is een beoordeling waarbij de belangen en rechten van het betrokken kind voldoende worden meegewogen, noodzakelijk.

Daarnaast stelt de Kinderombudsman vast dat – net als de directeur al eerder constateert – de reactie van DJI in de klachtafhandeling summier is. In een gevoelige zaak als deze waarin er sprake is van een kwetsbare minderjarige, is hier zorgvuldigheid vereist. De wijze waarop de klacht is behandeld, roept bij de Kinderombudsman daarom de vraag op of voldoende rekening is gehouden met de belangen en rechten van Pieter. Gelet op bovenstaande vindt de Kinderombudsman ook dit klachtonderdeel gegrond.

4 Conclusie en aanbeveling

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geeft de Kinderombudsman de conclusie van het onderzoek en doet een aanbeveling aan het OM, de politie en DJI.

4.2 Conclusie

De drie klachten die in dit onderzoek centraal stonden, luiden als volgt:

- 1."De politie, het OM en DJI hebben Pieter als minderjarig slachtoffer van seksueel misbruik onvoldoende beschermd en hiermee hebben zij zijn rechten geschonden."
- 2."De politie, het OM en DJI hebben in de keten onvoldoende samengewerkt om secundaire victimisatie van Pieter te voorkomen."
- 3."DJI heeft onvoldoende gereageerd op de zorgen en vragen van de moeder van Pieter nadat zij een klacht bij DJI had ingediend."

Op basis van het onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat de drie klachten gegrond zijn. De politie, het OM en DJI hebben niet voldoende in lijn met het Kinderrechtenverdrag gehandeld.

4.3 Aanbeveling

De Kinderombudsman doet de volgende aanbeveling aan de politie, het OM en DJI gezamenlijk:

"Herzie het huidige stelsel van contactbeperkingen in Penitentiare Inrichtingen en versterk daarbij de preventieve bescherming van minderjarige slachtoffers."

Bij het opstellen van dit besluitvormingsproces kan gebruik worden gemaakt van het stappenplan van de kinderrechtentoets.¹⁶ Het doel van de toets is te checken of de kinderrechten van alle kinderen worden nageleefd. De toets geeft handvatten om bij het vormgeven van wet- regelgeving en beleid kinderrechten voorop te stellen.

¹⁶ <https://kinderrechtentoets.nl/kinderrechtentoets/>.

5 Slotbeschouwing

In dit rapport staat de klacht van de moeder van Pieter centraal. Zij vindt dat het OM en de politie bij de aanhouding van een verdachte van seksueel misbruik onvoldoende rekening hielden met de kinderrechten van Pieter. De Kinderombudsman vindt haar klachten gegrond. De klacht en de situatie van Pieter is veel breder dan deze situatie. Deze klacht legt bloot dat het misbruik vanuit de PI kan doorgaan omdat er zonder dat de PI dat doorheeft veelvuldig contact kan zijn met minderjarige slachtoffers. Dit vinden alle drie de instanties ongewenst, maar hoe kan dit voorkomen worden?

De sleutel ligt mogelijk bij het moment waarop, na het verrichten van het onderzoek, wordt besloten tot aanhouding. Opdat moment moet expliciet en bewust worden beoordeeld of er een risico bestaat dat de verdachte vanuit de PI contact kan zoeken met minderjarige slachtoffers en hen daardoor opnieuw kan benaderen of schade kan toebrengen. Deze risico-inschatting zou een vast onderdeel moeten zijn van de besluitvorming rond de aanhouding. De officier van justitie heeft vervolgens de mogelijkheid om, indien daartoe aanleiding bestaat, een contactverbod op te leggen. Zoals deze zaak laat zien, werd daar niet aan gedacht omdat de aandacht primair was gericht op het onderzoeken van de aangiften van de andere minderjarige slachtoffers. Juist daarom is het van belang dat bij een aanhouding niet alleen wordt gekeken naar het onderzoek naar de bestaande aangiften, maar ook expliciet naar de bescherming van (mogelijke) slachtoffers tijdens de verdere strafrechtelijke procedure.

Om verbetering in deze situatie te brengen, zullen de betrokken ketenpartners een landelijk coördinatiekader kunnen ontwikkelen voor het uitbannen van geweld.¹⁷ Daarbij kan mogelijk samengewerkt worden met de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen¹⁸ en/of de Speciaal Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal inzake Geweld tegen Kinderen.¹⁹ Het Kinderrechtencomité heeft toegelicht welke elementen in een landelijk coördinatiekader moeten worden opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsman

¹⁷ UN Document CRC/C/GC/13, par. 7 sub e en par. 68-72.

¹⁸ <https://www.nationaalrapporteur.nl/>

¹⁹ <https://violenceagainstchildren.un.org/en>

Bijlage: Kinderrechtelijk kader

Inleiding

In dit kinderrechtenkader wordt een toelichting gegeven op de kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag die belangrijk zijn voor de bescherming van minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de relevante bepalingen uit de Nederlandse wet die van toepassing zijn.

Het Kinderrechtenverdrag

Het Kinderrechtenverdrag is gemaakt door de Verenigde Naties en bestaat sinds 1989.²⁰ De Nederlandse regering keurde het Kinderrechtenverdrag in 1995 goed.²¹ Sindsdien moet Nederland zich houden aan de kinderrechten die hierin staan. Daarnaast is het Kinderrechtenverdrag aangevuld met drie facultatieve protocollen die kinderen extra beschermen, waaronder het Facultatief Protocol over de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie. Nederland is ook gebonden aan dit protocol. De Verenigde Naties richtten een Kinderrechtencomité op dat controleert of landen het Kinderrechtenverdrag naleven.²² Om landen te helpen bij het goed uitvoeren van het Kinderrechtenverdrag schrijft het Kinderrechtencomité General Comments. Hierin legt het Kinderrechtencomité uit hoe één of meerdere kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag moeten worden begrepen.²³

Het belang van het kind voorop

In artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag staat dat een organisatie²⁴ het belang van het kind voorop moet zetten als zij een beslissing neemt die het kind (of een groep kinderen) raakt.²⁵ De verplichting om het belang van het kind voorop te stellen, geldt ook voor de politie, het OM en DJI. Om te bepalen wat in een specifieke situatie in het belang van het kind is, kunnen de kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag worden gebruikt. In de situatie van Pieter gaat het om de volgende kinderrechten:

- Het realiseren van de rechten (artikel 4);
- Het recht op ontwikkeling (artikel 6);
- Het recht op bescherming tegen geweld (artikel 19);
- Het recht op bescherming tegen seksueel misbruik (artikel 34);
- Het recht op passende zorg voor slachtoffers van geweld (artikel 39).

Het realiseren van de rechten

In artikel 4 van het Kinderrechtenverdrag is opgenomen dat de Staat alles in het werk moet stellen om de kinderrechten zoals zijn vastgesteld in het Verdrag, te verwezenlijken. Bij maatregelen en beleid die kinderen raken, betekent dit dat de overheid actief en effectief uitvoering moet geven aan hun rechten en daarbij voldoende bescherming en waarborgen moet bieden.

²⁰ A/RES/44/25

²¹ Trb. 1990, 170.

²² Artikel 43 Kinderrechtenverdrag.

²³ Zie voor een overzicht van alle General Comments die het Kinderrechtencomité heeft opgesteld: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crc/general-comments>.

²⁴ Deze verplichting geldt volgens het Kinderrechtenverdrag voor openbare en particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn, rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten en wetgevende lichamen.

²⁵ Artikel 3, eerste lid, Kinderrechtenverdrag.

Het recht op ontwikkeling en bescherming tegen geweld en seksueel misbruik

In artikel 6 van het Kinderrechtenverdrag staat dat ieder kind het recht heeft op leven, overleven en ontwikkeling.²⁶ Het begrip ontwikkeling moet breed worden opgevat. Het gaat niet alleen over de lichamelijke, maar ook de geestelijke, spirituele, morele, psychologische en sociale ontwikkeling van het kind.²⁷

Als een kind te maken krijgt met geweld heeft dat een negatieve invloed op de ontwikkeling van het kind.²⁸ Artikel 6 moet daarom samen worden gelezen met de artikelen 19 en 34 van het Kinderrechtenverdrag. In artikel 19 staat dat ieder kind het recht heeft op bescherming tegen alle vormen van geweld, zowel in het gezin als daarbuiten.²⁹ Uit artikel 34 volgt specifiek dat ieder kind moet worden beschermd tegen seksueel misbruik. Het Kinderrechtencomité geeft een overzicht van verschillende vormen van geweld en zegt duidelijk dat verkrachting en omkoping hieronder vallen.³⁰

Het recht op passende zorg voor slachtoffers van geweld

In artikel 39 van het Kinderrechtenverdrag staat dat een kind dat slachtoffer is van geweld het recht heeft op passende zorg. De overheid moet passende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat een kind zo goed mogelijk kan herstellen van het geweld en weer kan re-integreren in de maatschappij. Dit moet gebeuren in een omgeving die goed is voor de gezondheid, het zelfrespect en de waardigheid van het kind. In artikel 39 staat niet beschreven wat passende maatregelen zijn. Dit verschilt per situatie en is afhankelijk van de gevolgen die het slachtoffer heeft ervaren. In ieder geval kan gedacht worden aan de inzet van psychische hulp, medische hulp, het bieden van een veilige omgeving en juridische ondersteuning.³¹ Ook noemt het Kinderrechtencomité dat professionals zoals rechters en de politie training moeten krijgen over het Kinderrechtenverdrag en specifiek over artikel 19.³² Het uiteindelijke doel van de passende maatregelen moet zijn dat het kind zich veilig en gezond verder kan ontwikkelen.³³

Volgens het Kinderrechtencomité moeten kinderen die slachtoffer zijn van geweld tijdens juridische procedures op een kindvriendelijke en kindgerichte manier worden behandeld. Zo moet er onder meer rekening worden gehouden met hun persoonlijke situatie, behoeften, leeftijd, geslacht, fysieke, mentale en morele integriteit.³⁴ Het "Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie" gaat verder in op de bescherming van kinderen die slachtoffer zijn. In artikel 8 staat dat zij tijdens alle fasen van de strafrechtelijke procedure moeten worden beschermd waarbij hun persoonlijke levenssfeer uitdrukkelijk wordt genoemd.³⁵ In het Facultatief Protocol wordt ook specifiek genoemd dat de belangen van het kind de eerste overweging vormen wanneer de zaak wordt behandeld in het strafrechtssysteem.³⁶ Voorkomen moet worden

²⁶ Artikel 6, eerste lid, Kinderrechtenverdrag.

²⁷ UN Document CRC/C/GC/13, par. 62.

²⁸ UN Document CRC/C/GC/13, par. 15.

²⁹ Artikel 19, eerste lid, Kinderrechtenverdrag.

³⁰ UN Document CRC/C/GC/13, par. 21, 25 en 28.

³¹ M. Blaak e.a., Handboek Internationaal Jeugdrecht, Leiden: Defence for Children 2012, p. 297 (digitale versie).

³² UN Document CRC/C/GC/13, par. 44.

³³ Idem, ³³ M. Blaak e.a., Handboek Internationaal Jeugdrecht, Leiden: Defence for Children 2012, p. 487 (digitale versie).

³⁴ UN Document CRC/C/GC/13, par. 32 en 54.

³⁵ Artikel 8, eerste lid, Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie.

³⁶ Onder het strafrechtssysteem worden de instanties zoals de politie, Openbaar Ministerie en rechtbanken verstaan die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van het strafrecht.; Art. 8 lid 3 Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie.

dat een kind verder wordt beschadigd door het onderzoeksproces door bijvoorbeeld het niet goed uitvoeren van wetten en regels.³⁷

Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Kinderrechtenverdrag

Artikel 8

1. De Staten die partij zijn, nemen passende maatregelen om de rechten en belangen van kinderen die het slachtoffer zijn van de uit hoofde van dit Protocol verboden praktijken tijdens alle fasen van de strafrechtelijke procedure te beschermen, in het bijzonder door:
 - a. de kwetsbaarheid van kinderslachtoffers te erkennen en procedures aan te passen teneinde hun speciale behoeften, met inbegrip van hun speciale behoeften als getuige, te erkennen;
 - b. kinderslachtoffers te informeren over hun rechten en hun rol in en de omvang, planning en voortgang van de procedure en de uitspraak in hun zaak;
 - c. op een wijze die in overeenstemming is met de procesregels van het nationale recht mogelijk te maken dat de opvattingen, behoeften en zorgen van kinderslachtoffers naar voren worden gebracht en onderzocht in de procedure wanneer hun persoonlijke belangen in het geding zijn;
 - d. gedurende de gehele gerechtelijke procedure passende ondersteunende diensten te bieden aan kinderslachtoffers;
 - e. indien nodig de persoonlijke levenssfeer en identiteit van kinderslachtoffers te beschermen en maatregelen te nemen in overeenstemming met het nationale recht om verspreiding van informatie te voorkomen die zou kunnen leiden tot de identificatie van kinderslachtoffers;
 - f. in daarvoor in aanmerking komende gevallen zorg te dragen voor de bescherming van zowel kinderslachtoffers als hun gezinnen en van ten behoeve van hen optredende getuigen, tegen intimidatie en represailles;
 - g. onnodige vertraging wat betreft het wijzen van het vonnis en wat betreft de uitvoering van rechterlijke bevelen of beschikkingen inzake de toekenning van schadeloosstelling aan kinderslachtoffers te voorkomen.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen dat onzekerheid ten aanzien van de feitelijke leeftijd van het slachtoffer geen beletsel vormt voor het instellen van strafrechtelijke onderzoeken, met inbegrip van onderzoeken ten behoeve van het vaststellen van de leeftijd van het slachtoffer.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat bij de behandeling door het strafrechtssysteem van kinderen die het slachtoffer zijn van de in dit Protocol omschreven strafbare feiten, de belangen van het kind de eerste overweging vormen.
4. De Staten die partij zijn, nemen maatregelen om te zorgen voor passende scholing, in het bijzonder op het gebied van recht en psychologie, voor de personen die werken met slachtoffers van de uit hoofde van dit Protocol verboden strafbare feiten.
5. In de daarvoor in aanmerking komende gevallen nemen de Staten die partij zijn maatregelen teneinde de veiligheid en integriteit van de personen en/of organisaties die betrokken zijn bij de voorkoming en/of bescherming en rehabilitatie van slachtoffers van deze strafbare feiten te beschermen.
6. Geen enkele bepaling van dit artikel wordt zodanig uitgelegd dat deze schadelijk is voor of onverenigbaar met de rechten van de verdachte op een eerlijk en onpartijdig proces.

Artikel 9

1. De Staten die partij zijn, zullen ter voorkoming van de in dit Protocol bedoelde strafbare feiten wettelijke en bestuurlijke maatregelen en sociaal beleid en programma's

³⁷ UN Document CRC/C/GC/13, par. 32 en 51.

aannemen of aanscherpen, toepassen en bekendmaken. Specifieke aandacht wordt geschonken aan de bescherming van kinderen die in het bijzonder kwetsbaar zijn voor deze praktijken.

2. De Staten die partij zijn, bevorderen de kennis van het grote publiek, met inbegrip van kinderen, door middel van informatie met alle passende middelen, onderwijs en opleiding inzake de preventieve maatregelen en schadelijke gevolgen van de in dit Protocol bedoelde strafbare feiten. Bij de nakoming van hun verplichtingen uit hoofde van dit artikel moedigen de Staten die partij zijn de deelname aan van de gemeenschap en, in het bijzonder, van kinderen en kinderslachtoffers, aan de informatieve, educatieve en opleidingsprogramma's, mede op internationaal niveau.

3. De Staten die partij zijn, nemen alle uitvoerbare maatregelen teneinde alle passende bijstand aan de slachtoffers van deze strafbare feiten te waarborgen, waaronder hun volledige herintegratie in de maatschappij en hun volledige lichamelijke en geestelijke herstel.

4. De Staten die partij zijn, waarborgen dat alle kinderslachtoffers van de in dit Protocol omschreven strafbare feiten toegang hebben tot adequate procedures om zonder onderscheid des persoons schadeloosstelling te vorderen van degenen die juridisch aansprakelijk zijn.

5. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen gericht op het doeltreffend verbieden van de vervaardiging en verspreiding van materiaal dat de in dit Protocol omschreven strafbare feiten propageert.

Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik³⁸

HOOFDSTUK II. PREVENTIEVE MAATREGELEN

Artikel 4. Beginselen

Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om alle vormen van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen te voorkomen en om kinderen te beschermen.

Artikel 5. Werving, training en bewustmaking van personen die tijdens hun werk met kinderen in aanraking komen

1. Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om bij personen die regelmatig met kinderen in aanraking komen in de sectoren onderwijs, gezondheidszorg, sociale bescherming, justitie en rechtshandhaving en op gebieden die verband houden met sport, cultuur en recreatie, bewustzijn te stimuleren inzake de bescherming en rechten van kinderen.

2. Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat de in het eerste lid bedoelde personen toereikende kennis bezitten op het gebied van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen, van de manieren om dit vast te stellen en van de mogelijkheid genoemd in artikel 12, eerste lid.

3. Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen, in overeenstemming met haar nationale recht, die nodig zijn om ervoor te zorgen dat in de voorwaarden voor toegang tot de beroepen waarbij men regelmatig in aanraking komt met kinderen waarborgen zijn ingebouwd dat de kandidaten voor deze beroepen nooit zijn veroordeeld wegens seksuele uitbuiting of seksueel misbruik van kinderen.

(...)

Artikel 8. Maatregelen gericht op het algemene publiek

1. Elke Partij voert bewustwordingscampagnes uit, of bevordert deze, gericht op het algemene publiek waarin informatie wordt gegeven over het verschijnsel seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen en over preventieve maatregelen die kunnen worden genomen.

³⁸ Ook wel Verdrag van Lanzarote genoemd.

2. Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om de verspreiding van materiaal waarin de overeenkomstig dit Verdrag strafbaar gestelde feiten worden gepromoot, te voorkomen of te verbieden.

(...)

Artikel 12. Melden van de verdenking van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik

1. Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat de regels inzake vertrouwelijkheid die door het nationale recht worden opgelegd aan bepaalde beroepsbeoefenaars die in het kader van hun werk met kinderen in aanraking komen, geen belemmering vormen voor de mogelijkheid, voor deze beroepsbeoefenaars, bij de diensten die voor de bescherming van kinderen verantwoordelijk zijn melding te maken van elke situatie van een kind ten aanzien waarvan zij redelijke gronden hebben om aan te nemen dat het slachtoffer is van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik.

2. Elke Partij neemt de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om elke persoon die op de hoogte is van, of, te goeder trouw, het vermoeden heeft van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik van kinderen, aan te moedigen deze feiten bij de bevoegde diensten te melden.

Nationale wetgeving

Contactbeperking van gedetineerden

Gedetineerden in een PI mogen ten minste eenmaal per week gedurende maximaal tien minuten een of meer telefoongesprekken voeren met personen buiten de inrichting.³⁹ De directeur van een PI kan bepalen dat er toezicht wordt uitgeoefend op de telefoongesprekken van gedetineerden door de telefoongesprekken te beluisteren of opgenomen telefoongesprekken uit te luisteren.⁴⁰ De directeur van een PI kan daarnaast bepaalde telefoongesprekken weigeren of beëindigen.⁴¹ Dit kan onder andere als de bescherming van slachtoffers of van anderszins betrokkenen bij misdrijven een weigering voor een zo lang mogelijke termijn vergt.⁴² Het is aan de directeur van een PI om de afweging te maken wat als aanvaardbaar of onaanvaardbaar gedrag moet worden aangemerkt.

Individuele beoordeling van slachtoffers

In het Wetboek van Strafvordering staan de verantwoordelijkheden van de politie en het OM richting slachtoffers van strafbare feiten. Zo moet er onder andere een individuele beoordeling worden gedaan om de specifieke beschermingsbehoeften van slachtoffers vast te stellen.⁴³ De individuele beoordeling heeft als doel om slachtoffers te beschermen tegen secundaire victimisatie, herhaald slachtofferschap, intimidatie en vergelding.⁴⁴ Minderjarige slachtoffers en hun familieleden worden uitdrukkelijk als kwetsbare groep genoemd waar beschermende maatregelen voor moeten worden getroffen.⁴⁵

De individuele beoordeling moet rekening houden met de persoonlijke kenmerken van het slachtoffer, het soort strafbare feit of de aard van het strafbare feit en de omstandigheden van het strafbare feit.⁴⁶ Daarnaast moet er bijzondere aandacht zijn voor slachtoffers wiens relatie met en afhankelijkheid van de verdachte of de veroordeelde

³⁹ Artikel 39 lid 1 Penitentiare beginselenwet (Pbw) en artikel 3.10.2 van de huisregels van de betreffende PI.

⁴⁰ Artikel 39 lid 2 Pbw.

⁴¹ Artikel 39 lid 3 Pbw en artikel 3.10.2 van de huisregels van de betreffende PI.

⁴² Artikel 36 lid 4 Pbw en artikel 6 sub c Regeling toelating en weigering bezoek en beperking telefooncontacten penitentiare inrichtingen.

⁴³ Art. 51aa lid 3 onder b Sv.

⁴⁴ Art. 2.2 Aanwijzing slachtoffers in het strafproces.

⁴⁵ Art. 51aa lid 3 onder c Sv.

⁴⁶ Art. 10 lid 2 Besluit slachtoffers van strafbare feiten.

hen bijzonder kwetsbaar maken.⁴⁷ In beginsel draagt de politie zorg voor de individuele beoordeling en het OM kan deze beoordeling waar nodig actualiseren.⁴⁸ De officier van justitie treft of vordert beschermende maatregelen als dit gelet op de individuele beoordeling noodzakelijk is.⁴⁹ De politie en het OM zijn daarbij verplicht om het kind of zijn wettelijk vertegenwoordiger te informeren over alle rechten en maatregelen die specifiek verband houden met het kind.⁵⁰

⁴⁷ Art. 10 lid 3 onder c Besluit slachtoffers van strafbare feiten.

⁴⁸ Art. 2.2 Aanwijzing slachtoffers in het strafproces.

⁴⁹ Art. 2.2 Aanwijzing slachtoffers in het strafproces.

⁵⁰ Art. 51aa lid 4 Sv.

**kinder
ombudsman**

Dit is een publicatie van de
Kinderombudsman

8 oktober 2026

www.kinderombudsman.nl